

1^e Taalkundig Seminarie in Wrocław voor Studenten Neerlandistiek

Wrocław, 16 december 2016

PROGRAMMA

10:00-10:15

Opening Seminarie

dr. habil. Grzegorz Kowal – Prodecaan Filologische Faculteit voor Studentenzaken,
prof. dr. habil. Stefan Kiedroń, dr. habil. Agata Kowalska-Szubert, dr. Jacek Karpiński

10:15-10:45

De Meertalige Lage Landen. Taalpolitiek aan de kusten van de Noordzee

prof. dr. Camiel Hamans (UAM Poznań)

Taalpolitiek is een vorm van beleid. Bijvoorbeeld over de vraag welke taal bij welke gelegenheden gesproken moet worden of aan welke normen officieel taalgebruik moet voldoen.

Beleid kan slechts gevoerd worden door een overheid met gezag. Dit betekent dat er in de Nederlanden pas sprake kon zijn van taalpolitiek toen het eerste centrale gezag gevestigd werd en dat was gedurende de Franse bezetting (1795-1813). Dit is meteen een van de meest actieve perioden van Nederlandse taalpolitiek geweest. Er verscheen een officiële spellingregeling, een grammatica en er werd zelfs een taal verboden: het Jiddisch.

In de korte periode van het grote koninkrijk der Nederlanden, inclusief België, voerde koning Willem I, gesecondeerd, maar meer nog geleid door zijn minister van justitie Felix van Maanen een serieuze Neerlandiseringspolitiek. Met te weinig resultaat, waardoor de taaltegenstellingen in het na 1830 onafhankelijk geworden België geleid hebben tot een waarlijke taalstrijd.

In Nederland leek het aan het taalfrent na de Belgische afscheiding veel rustiger geworden. Maar schijn bedriegt. Vanaf de eerste geschriften door Joost Hiddes Halberstma in 1822 tot en met de door Fedde Schurer aangestichte rellen op *Kneppelfreed*, 16 november 1951, hebben Friese activisten gestreden voor de erkenning van hun taal. Met uiteindelijk succes.

Het Europese Handvest voor Regionale en Minderheidstalen van 1992 heeft er tenslotte voor gezorgd dat ook het Nedersaksisch en het Limburgs als aparte talen zijn erkend.

10:45-11:15

De rol van de *Processability Theory* van Pienemann in de verwerving van het Nederlands als tweede taal bij Poolse studenten

mgr. Agnieszka Kucfir (Universiteit Wrocław)

De *Processability Theory* van Pienemann veronderstelt dat het proces van T2-verwerving in een aantal vaste stadia verloopt (zgn. verwerkingsprocedures). Met behulp van dit model kan eigenlijk de volgorde van de procedures worden voorspeld, die universeel is voor alle talen. Volgens Pienemann is deze volgorde onafhankelijk van de moedertaal van de T2-leerder en is ze gebaseerd op de structuur en de grammaticale regels van de T2. Dit onderzoek heeft als doel om de *Processability Theory* te toetsen aan het verwervingsproces van het Nederlands als tweede taal bij Poolse studenten. Om dit doel te bereiken heb ik drie Nederlandse taalverschijnselen uitgekozen: congruentie tussen een attributief gebruikt adjectief en het bijbehorende substantief (stadium III), congruentie tussen het subject en de persoonsvorm (stadium IV) en de plaatsing van werkwoorden in de bijzin (stadium V). Op basis van de hypothese voorgesteld door Pienemann zouden we dus kunnen vermoeden dat adjectief-substantief congruentie eerder verworven wordt dan subject-persoonsvorm congruentie die op haar beurt eerder verworven wordt dan de plaatsing van werkwoorden in de bijzin.

11:15-11:35

Nederlandse neologismen van het begin van de 21ste eeuw

Magda Serwaczak (Universiteit Wrocław)

Het thema van deze bijdrage vormen de taalveranderingen die binnen het Nederlands sinds het begin van 21ste eeuw plaats hebben gevonden. De nadruk wordt gelegd op nieuwe woorden en uitdrukkingen gelegd en de onderzoeker probeert te bepalen welke van hen voor een langere periode in de taal zijn

blijven voortbestaan en welke zijn verdwenen. Er wordt ook gediscussieerd over de afkomst en de betekenis van de neologismen. Het onderwerp wordt in het kader van de morfologie onderzocht. Er zijn twee bronnen die de basis van het onderzoek vormen. De eerste is het Nederlandstalige tijdschrift *Onze Taal*, dat elk jaar een lijst van nieuwe woorden publiceert. De tweede is de zoekmachine google.nl. Neologismen worden in termen van hun opbouw, betekenis en populariteit geanalyseerd. Uit de resultaten van het onderzoek is gebleken dat alleen maar een klein deel van de neologismen definitief in de taal gebleven is en dat hun populariteit van verschillende factoren afhangt. Nieuwe woorden ondergaan verschillende processen en soms veranderen ze van hun betekenis of worden ze onbegrijpelijk voor de taalgebruikers.

11:35-11:50
Koffiepauze

11:50-12:10

Smurfentaal als straattaal of straattaal als smurfentaal?

Monika Ubysz (Universiteit Wrocław)

Het taalgebruik verandert voortdurend. Het is zichtbaar en niemand kan er aan twifelen. Taal wordt door vreemde woorden gekenmerkt. Een grote groep van leenwoordengebruikers zijn jonge mensen. Jongerentaal varieert sterk in vergelijking tot standaardtaal. Rekening houdend met het multiculturalisme in zijn veranderingen en vreemde invloeden in de taal onvermijdelijk. Vooral jonge mensen zijn het meest kwetsbaar om gemodificeerde taal spreken. Ze brengen tijdens of na de schooluren tijd door met vrienden met verschillende etnisch-culturele achtergronden en dit heeft een aanzienlijke invloed op hun taalgebruik. De taal die ze dan spreken heeft de naam straattaal – een combinatie van het Nederlands en de andere vreemde taal, meestal Engels, Surinaams en Turks.

Ik ga dieper in op straattaal en het specifieke probleem van de zogenaamde smurfentaal. Volgens Jolanda van den Braak zouden ‘allochtone jongeren in een even onbegrijpelijk taaltje praten als smurfen, die altijd en eeuwig een smurf gaan smurfen’. Waarom vergelijken we straattaal met smurfentaal? Zijn ze echt vergelijkbaar? Gebruiken we de termen uitwisselbaar? Wat zijn de verschillen? Op deze vragen tracht ik een antwoord te bieden in mijn lezing.

12:10-12:30

Benaderingen voor het onderwijzen van cultuur in de VT-didactiek

Marta Jarzębowska (Universiteit Wrocław)

Sinds jaren besteden taaldidactici veel aandacht aan de kwestie hoe oefeningen (en hele onderwijsprogramma's) opgesteld moeten worden om het leren van een vreemde taal zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Dit vraagstuk is vandaag bijzonder actueel vanwege de toegenomen meertaligheid in het verenigde Europa. Mensen die tegenwoordig een vreemde taal leren, willen vaak niet alleen te weten komen hoe ze in een andere cultuur moeten functioneren, maar zijn ook benieuwd naar de kwestie welke interacties tussen twee culturen kunnen ontstaan.

Deze bijdrage is een onderdeel van een groter onderzoek betreffende cultuurgebonden elementen in de NVT-didactiek. In de analyse stelde de auteur vragen over hoe onder andere de benadering tot het onderwijzen van cultuur in de VT-didactiek is veranderd, welke stromingen in deze ontwikkeling onderscheiden kunnen worden, wat de sleutelementen van bepaalde benaderingen zijn en welke bijdrage verschillende taalwetenschappers aan iedere benadering hebben geleverd.

12:30-12:50

Invloed van het Duits op het verwerken van een geschreven Nederlandse tekst

Katarzyna Wierzejska (Universiteit Wrocław)

Tijdens de conferentie wil ik een antwoord geven op de vraag in welke mate de kennis van het Duits als L1 en L2 invloed uitoefent op het verwerken van een geschreven Nederlandse tekst. Als uitgangspunt dienen hier de definities van het begrip van meertaligheid die gepresenteerd werden in verschillende taalkundige publicaties en in het Taalbeleid van het Europees Parlement uit 2015. De ‘receptieve meertaligheid’ wordt als een van de varianten van meertaligheid gezien. Ze wijst op de overeenkomsten tussen de moedertaal (L1) of de taal die tweede taal die op hoog niveau gekend is (L2) met een ander taal die tot dezelfde taalfamilie behoort. Ook zal ik kort ingaan op de experimenten van Van Bezooijen en Gooskens, waarin de receptieve factoren in de verwerking van het Afrikaans op basis van het Nederlands werden onderzocht.

Tot slot zal ik de resultaten die het onderzoek heeft voortgebracht, presenteren. Aan de studie hebben twee groepen van onderzoekspersonen deelgenomen. De eerste groep vormden Polen (met Pools als L1 en Duits als L2) en de tweede – Duitsers. De taak van beide groepen was om een geschreven Nederlandse tekst in te vullen met de woorden uit de tabel die zich boven de tekst bevond. De uitgekozen woorden leken in verschillende opzichten (spelling, grammatica) op hun Duitse equivalenten.

12:50-13:05
Koffiepauze

13:05-13:25

Een vergelijking van de namen van muziekinstrumenten in Europese talen: etymologie, verschillen en overeenkomsten – de vioolfamilie

Krystyna Kulisiewicz (Universiteit Wrocław)

„Music is the universal language of mankind” schrijft de Engelse dichter Henry Wadsworth Longfellow. Hoewel men muziek zelf in verschillende talen, culturen en landen kan begrijpen, is de taal van muziek verschillend bij verschillende volkeren. Dat geldt vooral voor de namen van instrumenten. Zo heet bijvoorbeeld viool in het Pools skrzypce, in het Engels violin en in het Duits Geige. In deze bijdrage worden de namen van de instrumenten van de zogenaamde vioolfamilie in Europese talen geanalyseerd. Waar komen de namen van de viool, de altviool en de cello vandaan? Hoe zijn ze ontstaan? In welke mate zijn ze gelijk tussen verschillende talen en op welke vlakken verschillen ze van elkaar? En waarom? Tijdens deze lezing doe ik een poging om deze vragen te beantwoorden en zal ik mijn idee voor een uitgebreider onderzoek op het gebied van muziekinstrumentennamen presenteren.

13:25-13:45

Fraseologismen verbonden met de zintuigen en hun Poolse equivalenten

Paulina Wypych (Universiteit Wrocław)

Het onderwerp van deze bijdrage zijn fraseologismen verbonden met de zintuigen. De zintuigen zijn onlosmakelijk verbonden met ons leven, maar zolang we geen problemen met bijvoorbeeld onze oren of ogen, staan we hier niet bij stil. De zintuigen zijn voor ons iets natuurlijk en evident waardoor we er weinig tot geen aandacht aan besteden. Woorden verbonden met de zintuigen vormen de basis van de woordenschat en ze zijn de eerste woorden die ons beeld van de wereld vormen. Wat echter belangrijk is, is het feit dat we deze woorden vaak in het dagelijkse leven gebruiken. In het eerste luik worden de belangrijkste theoretische termen gedefinieerd met betrekking tot fraseologismen en de manier waarop ze geclassificeerd kunnen worden. Daarnaast worden de semantische eigenschappen van de vaste verbindingen geanalyseerd meer bepaald compositionaliteit, de doorzichtigheid en de gemotiveerdheid ervan. Vervolgens worden de fraseologismen met hun Poolse equivalenten vergeleken en wordt de graad van equivalentie bepaald. Dit helpt een antwoord te vinden op de vraag of mensen die verschillende talen gebruiken, over bepaalde dingen op dezelfde manier of helemaal anders denken. De theorie zal met enkele voorbeelden uit het corpus gestaafd worden. We sluiten af met een bespreking van de resultaten die verwacht kunnen worden.

13:45-14:05

Technische taal van Linux

Agnieszka Urniaż (Universiteit Wrocław)

In de 21ste eeuw is de invloed van technologie, met name computers, groter dan het eerder was en het Engels functioneert als lingua franca in de hedendaagse (ook virtuele) realiteit.

Is de taal van mensen die werken met computers, anders en is het niet begrijpelijk voor een gewone gebruiker (of misschien ‘user’) van software? Als je op je scherm kijkt, begrijp je dan alle woordjes (of commando’s) die erop verschijnen?

Waarom spreken mensen vaker over ‘software’ maar niet ‘programmatuur’? En waarom hebben wij ‘bestanden’ maar geen ‘files’?

In deze bijdrage zal ik spreken over de manier waarop Engelse woorden zijn geïntroduceerd in de taal van de berichten met betrekking tot de Nederlandstalige distributie van de Linux kernel, met name MINT en in de andere vrije software (bijv. Libre Office).

Voor het onderzoek werden een aantal bestanden geselecteerd waarvan het onderwerp werd onderzocht op drie niveaus: het lexicale, morfologische en syntactische.

14:05

Afsluiting Seminarie (koffie & koek)

